

A közvetlen hangulatú, tartalmas olvasói beszélgetéseken dr. Székely György hangsúlyozta, hogy a találkozók jelentős alkalmak nemcsak a folyóirat életében, hanem a Honismereti mozgalom aktivistái, önzetlen munkásai gyakorlati munkakapcsolatának erősítésében is. A kiadvány szívós, igényes munkával vált elismert, tekintélyes folyóirattá, rendelkezik a színvonalas, következetes munka és a folyamatos megújulás minden képességével.

Folyóiratunk a budapesti és a salgótarjáni ankétek javaslatára és tapasztalataira alapozva – olvasóink, barátaink, a mozgalom sok ezer aktivistája – véleményének még teljesebb megismerésére folytatja a találkozók szervezését. Amire e sorok megjelennek, sor került már szentesi antkétunkra is.

Amikor folyóiratunk nevében ezúton is szívből megköszönjük fővárosi és nógrádi házigazdáinknak a szívélyes vendéglátást, az olvasóinkkal való találkozás gondos és figyelmes megszervezését, néhány mondatban szükséges összegezni az eddigi párbeszédnek legfőbb tartalmi tanulságait. Általános véleményként fogalmazódott meg a szerkesztők és az olvasók személyes találkozásának – semmivel sem helyettesíthető – fontossága, alapvető igényként hangzott el az ifjúság közötti nevelőmunkánk fokozott segítése, a lap jelentős tartalmi és formai megújulásának, továbbá – egész munkájában a tudatosság, az előrelátás erősítésének – az igényesebb szerkesztésnek a szükségessége.

Felelősségünk és lehetőségeink ismeretében igyekszünk elegend tenni mindezeknek az egyetemes társadalmi szükségleteket és az egyéni olvasói igényeket egyaránt tükröző követelményeknek.

A szerkesztő bizottság

HÍREK

Késő bronzkori település nyomait fedezték fel Szombathelyen a város északi, kámonai részében. Egy sosem látott különös házmaradványra – földbe épített lakásra s annak melléképületeire – bukkantak, megállapítván, hogy az időszámítás előtti XII–XIII. századból való. Ez a lelet igazolja, hogy a mai Szombathely nem a rómaiak idején lett lakott, hanem itt már az őskorban is emberi település volt.

A hajdani Floriana területén, Csákváron a IV. sz. első feléből származó, *késő római kori*, nagy kiterjedésű *temető* feltárásán dolgoznak a székesfehérvári régészek. Eddig hatvannál több, leletekben gazdag római kő és téglasírra leltek. A sírokban sok az üvegholmi: illatszerez, olajos üvegcséket, nagyobb méretű palackokat, övesa-

tokat találtak. E leleteknek rendkívüli az értéke, mivel a késői római korból kevés emlék maradt ránk.

A Kis-Balaton térségében IX. századi templom maradványai tárultak a kutatók elé. Zalaszabar határában, a Borjúállás szigeten megtalált, fából készült, római téglás padozatú templom a frank őrgrófságban élő keresztényeké volt. A körülötte feltárt temető sírjainak kincsei arra utalnak, hogy azokat az előkelőségeket temették ide, akik a terület hűbérura, Pribina herceg közvetlen környezetéhez tartoztak.

Hidvégpusztán *késő bronzkori urnástemető*, valamint bronzkori erődített település-maradványok és kerámiák kerültek elő.

X. század elejéről származó sírokat tártak fel a közelmúltban Szolnok határában. A feltevések szerint a mélyben legalább száz sírból álló temető húzódik. A hajdan itt éltek népek pogány szokások szerint temetkeztek: esetenként a halottat lovával s annak szerszámaival együtt tették földbe. Előkerült néhány olyan értékes lelet: övdísz, fülbevaló, nyílhegy, gazdagon ékesített lószerszám, amelyeket itt még sohasem találtak a kutatók.

Egy Árpád-kori templom agyagalapjaira és az épület egykori *téglafalának maradványaira* leltek Derekegyháza határában. A templomban és a környékén 13 – XI. és XII. századból való – koporsós temetkezései sírt találtak. Ezekből különféle rézészerek, pl. hajkarikák, bronzhuzalból sodort gyűrűk és nyakpercek is előkerültek. A templomkörüli vizsgálatok során egy Árpád-kori falu maradványai bontakoztak ki. A templomot egyébként egy kisebb magaslatra építették, valószínűleg rézkori vagy kora bronzkori halomsír, egy kurgán tetejére.

Kossuth Lajos diplomatartó tokjával gazdagodott a Magyar Nemzeti Múzeum. Kossuth 1851–1852-ben Amerikában tartózkodott, ahol a szabadsághősnek kijáró tisztelettel ünnepelték. Több városban emléktárgyat kapott, Baltimore városa pedig díszpolgárává avatta. E tényről bizonyítja az az 55 centiméter hosszú, henger alakú ezüsttok – egyik végén leemelhető zárókupakkal –, amelyet vésett növényi indás díszítés borít. A tok közepén egy sas tartotta babékoszorúban ez olvasható: The city of Baltimore to Louis Kossuth. Sajnos a tok tartalmát, az okiratot még keresnie kell a múzeumnak.

A múzeum másik új szerzeménye is a szabadságharc leverését követő időből származó: egy rendkívüli méretű, egyedi készítésű, úgynevezett *lakatészter*. Az ötvös munka négy centiméter széles, ívesen hajlított sima aranylemezzel, két végén

egy-egy kerek nyílással, melybe vastag aranylánc fűzhető. A karkötőnek látszó ékszer egykori tulajdonosa, Pécsújfalus Pechy Katalin más rendeltetéssel használta. A *Bach-korszak kezdetén*, 1850-ben feltehetően Bereg vármegyében egy bálon viselte, ahol a hölgyek az *elnyomás elleni tiltakozásul* kékfestő ruhában és bilincsek-szerekkel jelentek meg.

Háromszáz esztendő vázlatkönyv – művészettörténeti szenczációnak számító alkotás – került elő Baranyában egy falusi plébánián. A könyvszerűen bekötött mappa 237 rajzot tartalmaz, osztrák mesterek munkáit. Értékére való tekintettel a Pécsi Püspöki Könyvtárban helyezték el. Felfedezője *Boros László* művészettörténet-kutató, barokk szoborterveknek véli a rajzokat, amelyeket minden bizonnyal egy osztrák szobrászműhelyben készítettek, majd ezután ezek alapján faragták a szobrokat. A kutató a stílusjegyek alapján Felső-Ausztriába helyezi az egykori műhelyt. A szignált és datált rajzok a XVII. sz. második felében keletkeztek. Egyes rajzokat máris sikerült azonosítani a híres osztrák szobrászdinasztia kiemelkedő alakjának, Thomas Schwanthalernek szobraival. A művet most készítik elő kiadásra, azonosítási neve: *Fünfkirchner Skizzenbuch*.

Partizánmúzeum nyílt az Ormánságban Csányosztrón a legendáshírű Petőfi Sándor partizánbrigád emlékére. Itt született meg 1944 telén – többnyire vajdasági és baranyai fiatalokból – ez az antifasiszta egység, amely ötágú csillaggal díszített piros-fehér-zöld zászló alatt küzdött. Parancsnoka a spanyol polgárháború bátor harcosa, a később hősi halált halt *Kiss Ferenc* volt. A háború utolsó szakaszában mintegy kétezer kilométer utat tett meg a csapat folytonos harcban az ellenséggel, míg nem a Bolmánynál vívott véres ütközetben felőrlődött. A kiállításon mintegy száz fotó eleveníti fel a partizánbrigád életét és küzdelmét. Fegyverek és egyenruhák, zászlók és kitüntetések, eredeti felszerelési tárgyak idézik a háború napjait.

A magyar hangosfilmzés félévszázados jubileuma alkalmából **mozimúzeum nyílt Kaposvárott**. A hazánkban egyedülálló gyűjteményt

Thorma Károly indítványára hívták életre, s megtalálhatók benne a legősibb mozigépek, kinotechnikai eszközök. Várják a kutatókat is, hiszen a múzeum gyűjteményében négyezer film kópiája található, s a celluloid-szalagokat őrző dobozok mellett kritikákban, plakátokban is gazdag az archívum.

A szegedi **Móra Ferenc Múzeum új kezdeményezése**, hogy ezentúl félévenként egy-egy jellegzetes Szeged környéki település történetével, néprajzával ismerteti meg a múzeum látogatóit. Első alkalommal a várossal határos *Tápe* múltját, népének életét mutatják be. A tápéi lakosok ősei a XII. században telepedtek le itt, s fő foglalkozásuk már az 1600-as évektől a Tiszából kifogott, majd sózott halak szállításához használt gyékénygöngyöleg készítése volt. Ebből fejlődött ki a gyékényszőnyeg – majd szatyor- és bútorkészítés is –, amelyről Európa-szerte híressé vált a település.

Védetté nyilvánították a kengyeli Kunhalmot a tetején lévő évszázados szélmalommal együtt. A Szolnokot Szentessel összekötő vasútvonal mellett lévő domb védelem alá helyezését nemcsak a régi szélmalom, hanem a különleges természeti értéket képviselő növénytakarója is indokolja. Mintegy tucatnyi olyan növényfaj díszlik itt, amelyből ma már kevés található hazánkban.

Természetvédelmi listára kerültek *Szolnok megye különböző részein található értékes fák, fasorok*. Őlalmat kaptak a tiszai gázriai óriás kocsányos tölgyek és a különleges vadkörtefák, továbbá a kenderesi belterületi fasor, melynek tölgyei, vadgesztenyefái lombátirat borítanak a község széles utcái fölé.

Új nagykovács telep alakult ki hazánk területén, a déldunántúli Sumonyban. A szép és ritka madarak korábban csak az őszi vonuláskor pihentek meg rövidebb-hosszabb ideig a nagyki-terjedésű halastavakon. Három évvel ezelőtt figyelték meg az első fészkelőket, most pedig már négy kőcságpár telepedett meg a tó környékén. Az ornitológusok véleménye szerint a nyugodt fészkelési lehetőség és a táplálék állandó bősége vonzotta a nagykovácsokat Sumonyba, ahol a madarak teljes biztonságban élhetnek.

Vargáné Major Judit

Töltési Imrének, a Hazafias Népfrent Országos Titkársága honismereti munkatársának nyugállományba vonulása alkalmából, több évtizedes eredményes mozgalmi munkájának elismeréseként az Elnöki Tanács a Munkaérdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetést a Hazafias Népfrent székházában *Sarlós István*, az Országos Tanács főtitkára adta át.